

Nelly Vertregt, het ademwonder

In de KoorVisie van februari 2007 (15, 105) stond een artikel over een benefietconcert dat KNA organiseerde t.b.v. vluchtelingen, voornamelijk Belgen, die ten gevolge van de 1^e Wereldoorlog in Nederland waren terecht gekomen. Op dit concert trad als soliste de alt Nelly Vertregt op. Het weinige wat we van haar wisten is dat ze begraven ligt op de Essenhof. Ze overleed in 1974 op de leeftijd van 88 jaar.

Wat schertste onze verbazing? Piet Aalberts kreeg 3 maart jl. een mailtje van de heer M.H. Gündel, woonachtig in het Spaanse Marbella, die de achterneef bleek te zijn van Nelly Vertregt. Van hem kregen we de volgende informatie:

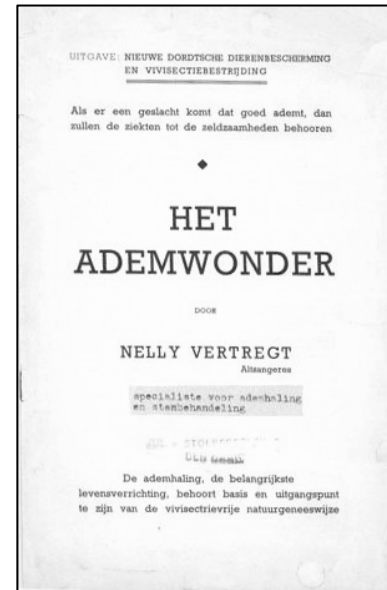
'Nelly Vertregt was de dochter van Marinus Vertregt en Neeltje Hogerzeijl. Marinus Vertregt had een beddenwinkel (Fa. M. Vertregt op de Voorstraat 165 (nu 213/215 tegenover het muntpoortje) Mijn vader M. Gündel, een zoon van een zuster van Nelly Vertregt, heeft deze winkel gedreven tot het begin van de jaren 70 van de vorige eeuw. In mijn jeugd heb ik Nelly Vertregt meerdere malen ontmoet.'

De heer Gündel zond ons tevens een concertprogramma en een brochure door Nelly Vertregt uitgegeven, die iets laten zien van wie zij was, wat haar dreef en wat haar idealen waren.

Het concertprogramma draagt de titel 'Concert door Nelly Vertregt en haar leerlingen' en werd gehouden op 20 januari in Kunstmin. In welk jaar dit plaatsvond, is niet te achterhalen. Nelly Vertregt treedt zelf tweemaal op en zingt 2 oud Italiaanse aria's en Praise Ye the Lord van Granville Bantock. Ongetwijfeld zal zij menig leerling(e) begeleid hebben op de piano, want ze was tevens pianiste.

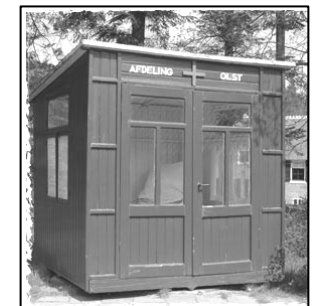
De brochure is een uitgave van de Nieuwe Dordtsche

Dierenbescherming en Vivisectiebestrijding met de titel 'Het Ademwonder' geschreven door Nelly Vertregt. Hieruit blijkt dat Nelly Vertregt vivisectievrije natuurgeneeswijze bedrijft vanuit haar woning in

Den Haag. Zij kwalificeert zichzelf als altzangeres en tevens als behandelaarster van Middenrif- en Verhemeltebehandeling. Curieus, hoewel? In die tijd, pakweg 1920, leden de mensen in de steden aan allerlei ademhalingsziekten die het gevolg waren van de enorme luchtverontreiniging, veroorzaakt door fabrieken die midden in de steden hun stoommachines stookten op de meest gore kolen. Had je eenmaal een longziekte dan was de kans op genezing nihil. Geen wonder dat er behoefte was aan alternatieve therapieën. De brochure somt een hele serie ziektes op, die te genezen zijn als men maar goed ademt, van astma, bronchitis, longaandoeningen, tot reumatische

pijnen en zwakke zenuwen. In die tijd had men wel meer curieuze denkbeelden. De reguliere artsenstand vond bijvoorbeeld dat tbc-patiënten uitsluitend door frisse lucht en zon konden genezen. Daarom werden ze met bed en al geplaatst in een houten tbc-huisje, dat op een rails bevestigd mee kon draaien met de zon. Kortom, de ideeën van Nelly Vertregt waren nog zo gek niet.

Mijn belangstelling als onderzoeksjournalist van de inmiddels over de landsgrenzen bekende geworden KoorVisie was dermate geprikkeld dat ik er *nog* een mailtje aan waagde. En met succes. De heer Gündel wist te vertellen dat zijn oud-tante al bejaard was toen hij haar ontmoette en haar achteraf - met een glimlach naar hij zei - bestempelde als bepaald niet de gemakkelijkste van de familie. Een groot deel van haar leven woonde ze in Den Haag en is voorzover bekend nooit gehuwd geweest. Ze is begraven naast haar vader, die in 1919 overleed. Helaas

wist hij weinig van de zangcarrière van zijn oud-tante, maar gaf hij de suggestie op Internet oude jaargangen van de NRC, Het Volk, Het Vaderland, De Tijd en Het Centrum te raadplegen. Bingo! Ik kwam eindelijk wat meer te weten over Nelly Vertregt.

Het oudste bericht vond ik in de NRC van zondag 20 november 1910. In de Tivoli Schouwburg in Rotterdam treedt Nelly Vertregt op als pianiste samen met het trio Rijken en Marla Verbeek (zang) tijdens het matinee. In de NRC van 23 december 1915 staat een lovende recensie van het Kerstconcert van de Koninklijke Zangvereniging Excelsior in Den Haag, tijdens welke 3 delen van Bach's Weinachtsoratorium zijn uitgevoerd. Als soliste treedt op de alt Nelly Vertregt.

Vanaf dat moment komt haar zangcarrière in een stroomversnelling. In Het Volk van donderdag 6 april 1916 verschijnt het bericht dat Den Nederlandse Opera is opgericht, die zal gaan optreden in het schitterende Paleis voor de Volksvlijt in Amsterdam en in de provincie. Directeur G.H. Koopman contracteert een aantal zangers voor de 60 voorstellingen die voor het komend seizoen staan geprogrammeerd en daaronder bevindt zich Nelly Vertregt! Zij speelt in: De juwelen van Madonna, Faust, Martha en Louise.

In 1919 sterft haar moeder, spoedig gevolgd door haar vader. Kennelijk treedt Nelly Vertregt niet meer op, pas in 1925 duiken weer berichten op. In dat jaar wordt ze als 1^e alt samen met Mien Bouwmeester-Verheydt, sopraan, door directeur Koopman opnieuw gecontracteerd. De pers vermeldt haar rol in Lohengrin (1929) en in de Bedelstudent (1930).

In de periode 1925-1928 is Nelly Vertregt veelvuldig te horen op de radio in muziekprogramma's van de NCRV. Op donderdag 9 december 1926 zendt de NCRV een Dordtse Avond uit. Nelly Vertregt treedt op, vooraf

gegaan door het Dubbelkwartet Orpheus, waarvan Arie Holster, de vader van Cock, deel van uitmaakte!

In de dertiger jaren komt Nelly Vertregt, die inmiddels weer in Dordrecht woont, op een geheel andere manier in het nieuws: ze staat op 3 januari 1933 voor de rechtbank! Wat is het geval? Het artikel in Het Vaderland vermeldt dat de Ned. Operazangeres en oprichtster en leidster van de Nieuwe Dordtse Dierenbescherming en Antivivisectiebestrijding, gevestigd in de Gravenstraat 1 te Dordrecht, terechtstaat omdat

zij op de Werelddierendag, 4 oktober, de ruiten heeft ingegooid bij de Haagse tandarts Nord, alwaar het secretariaat van de Fédération Dentaire Internationale is gevestigd. Die had een prijsvraag uitgeschreven voor het beste experiment met 'den streptokok, een etterveroorzakende bacil', waarbij - u raadt het al - proefdieren werden gebruikt.

Dat Nelly Vertregt met voorbedachten rade te werk was gegaan, bleek toen ze verklaarde vanuit Dordrecht de stenen meegenomen te hebben en die gewikkeld in de prijsvraag door de ruiten van tandarts Nol heeft gegooid. Verontwaardigd wijst zij op de internationale protesten die de prijsvraag, hoofdprijs 1000 dollar, heeft veroorzaakt. 11 landen, waaronder Frankrijk, Engeland, Duitsland, België, Oostenrijk, Tsjecho-Slowakije en Amerika hebben geprotesteerd bij de Minister van Justitie. Dat alleen al gaf haar het recht op de sterfdag van Franciscus van Assisi in aktie te komen. Onder het uitroepen van: 'Wie de zwakken mishandelt is een lafaard,' gaf ze overduidelijk aan wat ze er van vond. De persgenoot, de rechtzaak trok landelijk, ja zelfs internationaal belangstelling.

Op basis van het feit dat de protesterende landen kregen te horen dat de politierechter Nelly Vertregt de gelegenheid had ontnomen zich te verdedigen, sleepte zij er een hoger beroep uit. Dat paste in haar tactiek om aandacht te trekken 'voor het dierenleed in de laboratoria'.

Ja, die tante was niet mis! Uiteindelijk werd Nelly veroordeeld tot een boete van 15 gulden of 15 dagen gevangenisstraf en 85 gulden ter het vergoeden van de schade tengevolge van de 4 ramen die ze doeltreffend had ingegooid. Desondanks voelde veroordeelde zich allerminst schuldig, en dat liet ze luidkeels weten!

Na deze rechtzaak komt Nelly Vertregt nauwelijks meer in de krant, hooguit dat ze als antivivisectie-activiste in een afgelegen oord een lezing houdt, maar daar blijft het bij.

Echt jammer dat er geen foto's van haar te vinden zijn. Dat had wat geweest! Hoe zou ze er uit gezien hebben als operadiva?

Maar met trots kan KNA beweren: op 14 december in 1914 hadden wij op ons concert als soliste de alt Nelly Vertregt, u weet wel het Dordtse ademwonder, die later triomfen vierde als 1^e alt van de Nederlandse Opera!

Groote Schouwburg, Zaterdag 7 October, 8 uur
NEEDERLANDSCHE OPERA - Dir. G. H. KOOPMAN.
Wegens het groot succes, tweede opvoering alhier van

De Juweelen van de Madonna

Musiekdrama in 3 bedr. van E. WOLF-FERRARI.
Regie: HENRY ENGELIN. Dirigent J. RICHARD HEUCKEROTH.
NELLY VERTREGT, HEL HORNEMAN, EVA VIEYRA,
J. C. SCHULZE, PAUL RUL enz.

PERSBEOORDEELINGEN:
NIEUWE ROTT. COURANT:
Een avond van groote emotie in den Stadschouwburg bij de wedergeboorte der Nederlandache Opera; niet alleen uiterlijke emotie, die zich gemanifesteerd heeft door ovaties, bloemen en ontelbaar vele terugroepingen door de tot de laatste plaats bezette zaal, maar ook innerlijke als een reactie op het waarlijk veld uitstekende, dat met de vertooning van Wolf-Ferrari's De Juweelen van de Madonna is geboden.
De kennismaking met de nieuwe onderneming moet een ieder de overtuiging hebben geschonken, dat hier werkelijk een ensemble tot stand gekomen is.